

потенціал в вихованні данного качества содержать произведения для детского чтения В.А.Сухомлинского.

Глубочайшая эрудиция, знание быта, традиций и культуры украинского народа, богатый жизненный опыт помогли педагогу создать художественные миниатюры, отличающиеся выразительностью, пластичностью. Мир сказок, рассказов, легенд и притч населен персонажами и событиями, привычными и понятными детскому разуму. Часто художественная миниатюра В.А.Сухомлинского несет в себе ситуацию нравственного выбора, который либо поставлен, либо разрешен педагогом.

Новое прочтение В.А. Сухомлинского сегодня, когда со школы сняты оковы казенной педагогики (а многое в терминологии Учителя определялось тем, что он вынужден был вольно или невольно оглядываться на ее постулаты), будет все в большей степени открывать еще не осознанные до конца идеи великого педагога-гуманиста.

Список использованной литературы:

1. Рындак В. Г. Уроки Сухомлинского / В. Г. Рындак. – [2-е изд., доп.]. – М. : Педагогический вестник, 2003. – 340 с.
2. Рындак В. Г. Учитель Сухомлинский: уроки на завтра / В. Г. Рындак. – Оренбург : Изд-во ОГПУ, 2008. – 512 с.
3. Рындак В. Г. Младший школьник и близкие ему люди: воспитание уважительного отношения : учеб. пособ. / В. Г. Рындак, О. С. Тимофеева. – Оренбург : Изд-во ОГПУ, 2004. – 264 с.
4. Сосновская О. В. Литературное чтение в начальной школе / О. В. Сосновская. – М. : Начальная школа, 2003. – № 9. – С. 15.
5. Сухомлинский В. А. Хрестоматия по этике / В. А. Сухомлинский ; сост. О. В. Сухомлинская. – М. : Педагогика, 1990. – 304 с.
6. В. А. Сухомлинский: о воспитании / сост. С. Л. Соловейчик. – М. : Политиздат, 1975. – 177 с.

Анотація

В.Г.Рындак

Виховання у молодшого школяра шанобливого ставлення до світу в педагогічній спадщині

В.О.Сухомлинського

У даній статті аналізується педагогічний потенціал творів для дитячої творчості В.О.Сухомлинського у вихованні шанобливого ставлення до близьких, навколишнього світу, тварин. Дається аналіз програмно-методичних розробок з читання для учнів початкової школи з врахуванням включення творів В.О. Сухомлинського.

Ключові слова: пошана, шанобливе ставлення, твори для дитячого читання В.О.Сухомлинського, виховне завдання.

Summary

V.G.Ryndak

Upbringing of Respectful Attitude to the World of a Primary Schoolchild in Pedagogical Heritage of V.O.Sukhomlyns'kyi

In the given article the pedagogical potential of products for V.O. Sukhomlyns'kyi's children's creativity in education of the valid relation to relatives, world around, animals is analyzed. The analysis of programmno-methodical workings out on reading for pupils of elementary school taking into account inclusion of products of V.O.Sukhomlyns'kyi is given.

Keywords: respect, respectful attitude, works of V.O.Sukhomlyns'kyi's for children's reading, educational problem.

Дата надходження статті:

„17” серпня 2011 р.

УДК 372+37(477)(09)

Т.М.РІЗАК,

директор НВК „Пролісок”
(м.Ужгород)

Впровадження ідей В.О.Сухомлинського у спеціалізованому навчально-виховному комплексі „Пролісок”

В статті розглянуті ідеї громадянського виховання та соціалізація особистості дитини в умовах спеціалізованого навчально-виховного комплексу „Пролісок”.

Ключові слова: соціалізація дитини, навчально-виховний комплекс, громадянське виховання.

В умовах сьогодення комплекс „загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад” поступово стає гуманізованою і відкритою моделлю школи XXI століття. Це передбачає педагогічне керівництво виховними силами соціального довкілля, координацією їх виховних зусиль, педагогічну просвіту української родини.

Сучасні вчені Л.В. Артемова, А.М. Богуш, І.Д. Бех, В.Г. Кремень, В.Г. Кузь, О.Я. Савченко наголошують на необхідності визнати активними суб'єктами виховного процесу не тільки

особистість дитини, але і педагога, і батьків, і суспільство в цілому. Для ефективної соціалізації підростаючого покоління необхідна узгодженість між сім'єю і соціально-етнічним довкіллям. Важливою умовою цієї узгодженості є наявність спільної системи цінностей. Саме вона становить зміст соціалізації дитини в сім'ї та у школі, визначаючи ефективність їх взаємодії у національному вихованні В.О. Сухомлинський постійно нагадував педагогам: „На дитину впливає багато людей і явищ життя, на неї впливають мати, батько, шкільні товариші, так зване „вуличне середовище”, прочитані книжки й переглянуті кінофільми, про які ви й не знаєте, зовсім не передбачувана зустріч з людиною та ін. Вплив на дитину може бути позитивним і негативним. Трапляються сім'ї, в яких важка, гнітюча обстановка накладає відбиток на все життя людини. Місія школи, наше з вами найважливіше завдання, дорогий колего, – боротися за людину, переборювати негативні впливи і давати простір позитивним” [4, с.420]. В умовах функціонування спеціалізованого навчально-виховного комплексу „Пролісок” увага акцентується на соціальному розвитку дітей, на розширенні та збагаченні їхнього соціального досвіду в процесі спілкування в різновіковій групі не тільки з однолітками, але й зі старшими та молодшими товаришами, з сусідськими дітьми тощо. Різні соціально-педагогічні ситуації – спонтанні або створені педагогами – сприяють створенню відносин взаємодопомоги, необхідності застосування знань і вмінь, збільшення досвіду спілкування, діяльності, розширення пізнавальних мотивацій. Отже, особливістю діяльності спеціалізованого навчально-виховного комплексу „Пролісок” є не тільки виховання і навчання дитини, а і її соціалізація шляхом створення виховного соціально-культурного довкілля.

Науковці та педагоги-практики помітили особливу атмосферу у колективі, який складається з дітей різного віку. Спільні інтереси, нахили, здібності дітей і складають основу виховного взаємовпливу. У конкретній діяльності проявляють діти, дошкільнята і молодші школярі, свої особисті нахили, вміння. Старші, як правило, проявляють свої вміння, навички, більшу вправність, досконалість, що є предметом захоплення молодших за віком школярів, слугує для них взірцем для наслідування – близьким, доступним, зрозумілим. „Виховний ефект різновікового колективу полягає у тому, що під впливом яскравого позитивного прикладу дитина, підліток усвідомлює, якою людиною вона хоче стати, у них з'являється прагнення досягти ідеалу, взірця” [4, с.596].

Досліджуючи проблему організації виховного процесу у спеціалізованому навчально-виховному комплексі „Пролісок”, ми найперше звернули увагу на вирішальний фактор виховання – взаємини у колективі, ступінь їх гуманізації. У цьому комплексі „Пролісок” має особливі можливості через те, що у досліджуваному комплексі об'єднуються не тільки школярі, але й дошкільнята, взаємини між якими можуть досягти високого рівня позитивного нюансування. Ядром цих взаємин в комплексі „Пролісок” як системі є різновікові стосунки, які дають змогу культивувати у молодших повагу до старших, а в старших – турботу про молодших, що забезпечують природний процес передачі досвіду старших молодшим. Отже, з утвердженням „Школи – дошкільної установи” дошкільне виховання стає першою ланкою загальної освіти, крім того, дошкільнята отримують у комплексі „Пролісок” належну фізичну, інтелектуальну, психологічну підготовку до школи, чим пояснюється найнижчий показник шкільної тривожності у дошкільнят.

Дошкільник спокійно приймає статус школяра і без страху перед невідомим переходить з дитсадківської лави за шкільну парту, про що писав В.О.Сухомлинський у своїй відомій праці „Серце віддаю дітям”, В організації різновікового спілкування між членами колективу спеціалізованого навчально-виховного комплексу „Пролісок” неминуче враховуються, стають складниками педагогічного процесу у ньому особливості громадянського фактора.

Сьогодні велика кількість педагогів, вихователів, учених стурбовані реальним станом справ у системі громадянського виховання молоді. Великою мірою громадянськість дитини залежать від позиції учителя, дошкільного педагога, їхніх громадянських якостей, національного характеру, патріотичної свідомості, громадянського світогляду. Вивчення особливостей орієнтування вихователів на утвердження прав і свобод дітей показало, що, в цілому схвалюючи ідеї Конвенції прав дитини, на практиці педагоги недостатньо володіють методикою правовиховної роботи як з дошкільниками, так і з батьками. Лише невеликий відсоток практичних працівників активно шукають новітні підходи до організації громадянського виховання, Поки що в державі відсутні науково обґрунтовані засади забезпечення права дитини на здоров'я, його зміцнення, охорону її життя, необхідні соціально-психологічні умови розвитку, формування як особистості і громадянина демократичного суспільства.

Науковці (Л. Артемова, А. Богуш, І. Кононко, В. Кузь, Т. Поніманська) стверджують, що громадянське виховання має починатися уже в дошкільному віці. На думку І. Беха, громадянськість особистості досить складне психологічне утворення. Тому, роздумуючи про

громадянське виховання, його доцільно розглядати як таке, що поєднує в собі патріотичне, правове та моральне виховання особистості.

Отже, саме життя ставить завдання – виховувати дітей як громадян, які люблять свою Батьківщину – Україну, свій народ, мають національну самосвідомість, гуманістичну мораль, знають свої права і свободи, вміють ними керуватися у своїй життєдіяльності.

Громадянське виховання передбачає формування в особистості відповідального ставлення до сім'ї, до інших людей, всього народу і Батьківщини. Громадянин має добросовісно виконувати не тільки конституційні закони й власні суспільні обов'язки, привносити свою частку у процвітання нашої країни. В умовах сьогодення важливо, щоб кожен відчував відповідальність за долю усєї планети, якій загрожують різноманітні катастрофи і усвідомлював себе громадянином планети Земля.

Практика підтверджує, що саме у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку формується такий важливий процес як громадянське виховання. Творчі, відповідно підготовлені педагоги вміло проєктують розвиток громадянських якостей дітей – і прагнуть, щоб їхні вихованці не тільки усвідомлювали певні морально-правові категорії, а й емоційно переживали певні громадянські норми поведінки.

Досвід нашої роботи показує, що педагогічна майстерність педагогів здатна перетворити складні категорії громадянського виховання у цілком доступні для дітей поняття.

На нашу думку, важливою і своєрідною щаблюною засвоєння дитиною досвіду гуманізму, громадянської поведінки, моральних норм, громадянських цінностей, установок, вимог, притаманних сучасному суспільству став саме спеціалізований навчально-виховний комплекс „Пролісок”.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бех І. Д. Концепція виховання особистості / І. Д. Бех // Рідна школа. – 1991. – № 5. – С. 40–47.
2. Бех И. Д. Нравственность личности: стратегия становления / И. Д. Бех. – Ровно : Редакционно-издательский отдел управления по печати, 1991. – 146 с.
3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : навч. посіб. / П. А. М'ясоїд. – К. : Вища школа, 2000. – 476 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. / В. О. Сухомлинський – Т. 2. – К. : Рад. школа. – 670 с.

Анотація

Т.М.Ризак

Воплощение идей В.А.Сухомлинского в специализированном учебно-воспитательном комплексе „Подснежник”

В статье рассмотрены идеи общественного воспитания и социализация личности ребенка в условиях специализированного учебно-воспитательного комплекса „Подснежник”.

Ключевые слова: социализация ребенка, учебно-воспитательный комплекс, общественное воспитание.

Summary

T.M.Rizak

Embodiment of Sukhomlyns'kyi's Ideas in a Special Education Center „Snowdrop”

The article deals with ideas of public education and socialization of a child in a special education center „Snowdrop”.

Keywords: socialization of a child, educational complex, public education.

Дата надходження статті:

„2” вересня 2011 р.

УДК 37.035(051):292 В.О.Сухомлинський (477)(045)

В.В.РОЗГОН,

аспірантка

(м.Івано-Франківськ)

Гуманістичні ідеї виховання В.О.Сухомлинського на сторінках науково-педагогічних часописів

У статті проаналізовано гуманістичні погляди В.О.Сухомлинського на виховання дітей у закладах освіти та в сім'ї. Зазначені основні науково-педагогічні часописи, в яких були опубліковані статті й твори великого педагога.

Ключові слова: гуманізм, публікація, педагог, наукова преса, моральні цінності.

Теоретична, літературно-педагогічна творчість і практична діяльність видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського (1918-1970) увійшла до історії вітчизняної педагогічної думки помітною сторінкою. Його педагогічні, публіцистичні та літературні праці й учительський досвід значно вплинули на практичну діяльність дитячого садка та школи, збагатили педагогіку України новими положеннями і думками.